

Chương 1
MỘT SỐ KHÁI NIỆM TỔNG QUÁT

Nguyễn Ngọc Bình Phương
nnbphuong@hcmut.edu.vn

Khoa Quản lý Công nghiệp
Đại học Bách Khoa – TP.HCM

Nội dung

1. Doanh nghiệp và các loại hình doanh nghiệp
2. Chức năng/mục tiêu của doanh nghiệp
3. Các khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận
4. Quá trình phân tích kinh tế dự án đầu tư

Doanh nghiệp và các loại hình doanh nghiệp

- ❖ **Kinh doanh** là việc thực hiện liên tục một, một số hoặc tất cả các công đoạn của quá trình đầu tư, từ sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm hoặc cung ứng dịch vụ trên thị trường nhằm mục đích sinh lợi.
- ❖ **Doanh nghiệp (đơn vị kinh doanh)** là tổ chức có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch, được đăng ký thành lập theo quy định của pháp luật nhằm mục đích kinh doanh.

(Luật doanh nghiệp 2014)

- Luật doanh nghiệp 1999, 2005
- Luật doanh nghiệp nhà nước năm 2003
- Luật khuyến khích đầu tư trong nước 1998
- Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam năm 1996
- Luật đầu tư 2005

- Luật doanh nghiệp 2014**
- Luật đầu tư 2014**

Doanh nghiệp và các loại hình doanh nghiệp

Các loại hình doanh nghiệp:

❖ **Đầu tư trong nước:**

- Doanh nghiệp nhà nước
- Doanh nghiệp tư nhân
- Hợp tác xã
- Công ty trách nhiệm hữu hạn
- Công ty cổ phần
- Công ty hợp danh

❖ **Đầu tư nước ngoài:**

- Hợp tác kinh doanh trên cơ sở hợp đồng hợp tác kinh doanh
- Doanh nghiệp liên doanh
- Doanh nghiệp 100% vốn đầu tư nước ngoài

- Trước 1990: chỉ có doanh nghiệp nhà nước, hợp tác xã, doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài
- Sau 1990: có thêm doanh nghiệp tư nhân, công ty TNHH, công ty cổ phần
- 10/1998: cho phép các liên doanh trở thành 100% vốn đầu tư nước ngoài
- Sau 2000: có thêm công ty hợp danh

Doanh nghiệp và các loại hình doanh nghiệp

Trách nhiệm pháp lý của doanh nghiệp:

- ❖ **Trách nhiệm hữu hạn (limited liability):** Chủ sở hữu chỉ phải chịu trách nhiệm về mọi khoản nợ và nghĩa vụ tài chính của doanh nghiệp trong phạm vi số vốn đã góp. Ví dụ: Cty TNHH, Cty CP, các thành viên góp vốn của Cty hợp danh, doanh nghiệp liên doanh, 100% vốn nước ngoài
- ❖ **Trách nhiệm vô hạn (unlimited liability):** Chủ sở hữu có nghĩa vụ phải trả nợ thay cho doanh nghiệp bằng tất cả tài sản của mình, khi doanh nghiệp không đủ tài sản để thực hiện các nghĩa vụ tài chính của nó. Ví dụ: Doanh nghiệp tư nhân, các thành viên hợp danh của Cty hợp danh

Doanh nghiệp và các loại hình doanh nghiệp

Tiêu chí lựa chọn loại hình doanh nghiệp:

- Quyền kinh doanh, điều kiện và thủ tục thành lập
- Mức độ tham gia quản lý doanh nghiệp của nhà đầu tư
- Chế độ trách nhiệm của nhà đầu tư
- Khả năng huy động vốn; khả năng rút vốn và chuyển nhượng cổ phần/phần góp vốn
- Nghĩa vụ thuế
- Khả năng chuyển đổi loại hình doanh nghiệp
- Thời gian hoạt động của doanh nghiệp và việc giải thể/phá sản doanh nghiệp

Chức năng/mục tiêu của doanh nghiệp

Chức năng tài chính:

Trao đổi để huy động vốn (vốn vay và vốn cổ phần) cần thiết

3 chức năng

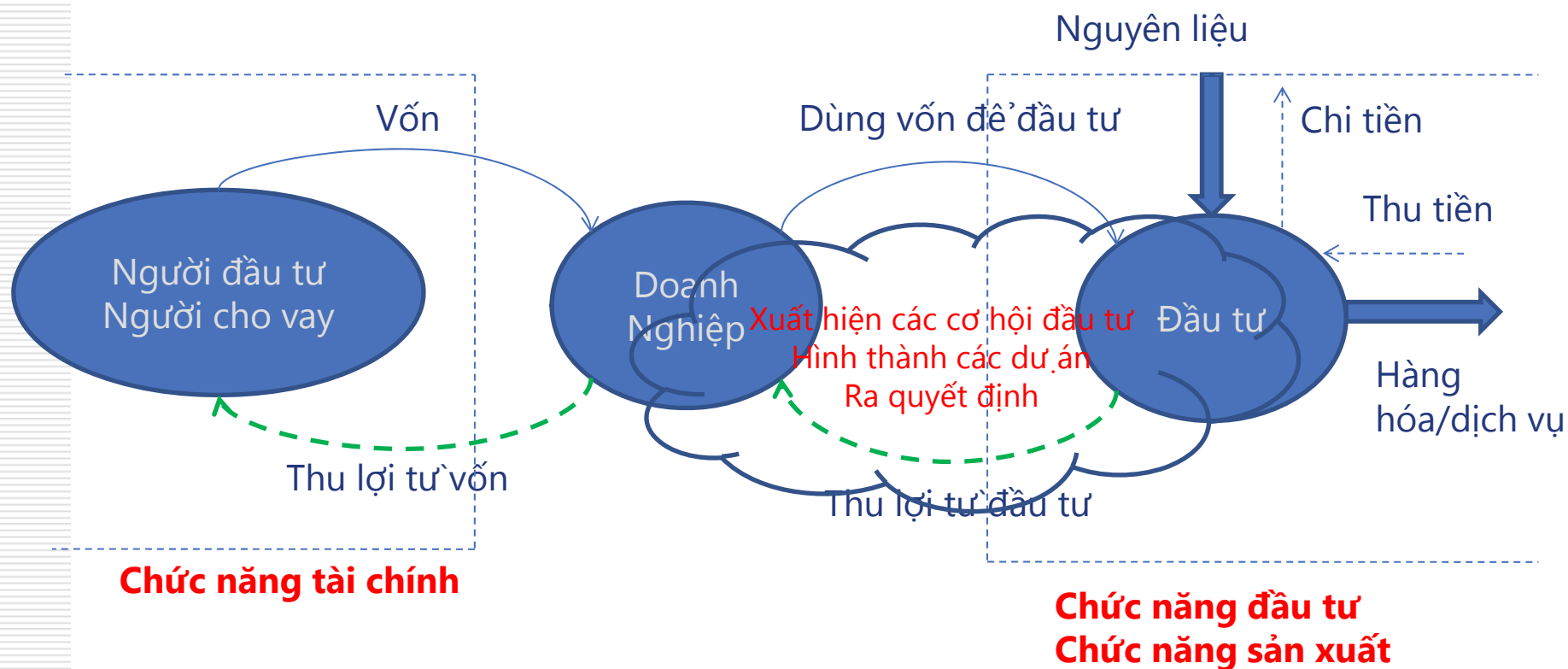
Chức năng đầu tư:

Trao đổi để khai thác nguồn vốn có sẵn

Chức năng sản xuất:

Trao đổi để đem lại thu nhập về tài chính dựa trên số vốn đã đầu tư

Chức năng/mục tiêu của doanh nghiệp

Chức năng/mục tiêu của doanh nghiệp

- ❖ **Mục tiêu của doanh nghiệp:** cực đại lợi nhuận, cực tiểu chi phí, cực đại lượng hàng bán được hay chiếm một phần thị trường, đạt được mức độ thỏa mãn về lợi nhuận, cực đại chất lượng phục vụ, duy trì sự tồn tại của doanh nghiệp, đạt sự ổn định nội bộ,...
- ❖ **Mục tiêu xã hội:** mục tiêu phát triển quốc gia, mục tiêu công bằng xã hội,...

Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Tổng doanh thu (Total Revenue – TR):** $TR = pQ$
 - Q: sản lượng
 - p: đơn giá
- ❖ **Doanh thu tối hạn hay doanh thu biên (Marginal Revenue - MR)** là doanh thu gia tăng khi bán thêm một đơn vị sản phẩm:
 $MR = \Delta TR / \Delta Q = TR'(Q)$
- ❖ **Doanh thu bình quân (Average Revenue - AR)** là doanh thu bình quân của một đơn vị sản phẩm: $AR = TR/Q$

Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Tổng chi phí (Total Cost – TC):** $TC = FC + VC$
 - FC (Fixed Cost): Chi phí cố định, là chi phí không thay đổi theo sản lượng Q, mà doanh nghiệp phải chi trả cho dù không sản xuất gì cả.
 - VC (Variable Cost): Chi phí biến đổi, là chi phí thay đổi theo sản lượng Q.
- ❖ **Chi phí tối hạn hay chi phí biên (Marginal Cost – MC)** là lượng chi phí gia tăng để sản xuất thêm một đơn vị sản phẩm: $MC(Q) = \Delta TC / \Delta Q = TC'(Q)$
- ❖ **Chi phí bình quân (Average Cost – AC)** là chi phí bình quân của một đơn vị sản phẩm: $AC = TC/Q$
 - Average Fixed Cost: $AFC = FC/Q$
 - Average Variable Cost: $AVC = VC/Q$

Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Lợi nhuận (Profit – Π):** $\Pi = TR - TC$
- ❖ **Lợi nhuận tới hạn hay lợi nhuận biên (Marginal Profit - $M\Pi$)** là lợi nhuận gia tăng khi sản xuất và bán thêm một đơn vị sản phẩm:
$$M\Pi = \Delta\Pi / \Delta Q = \Pi'(Q)$$
- ❖ **Lợi nhuận bình quân (Average Profit - $A\Pi$)** là lợi nhuận bình quân của một đơn vị sản phẩm:
$$A\Pi = \Pi/Q$$

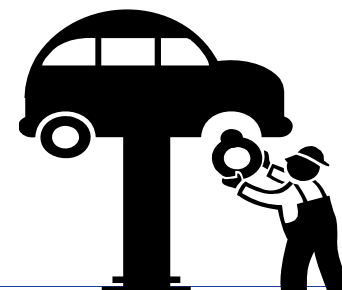
Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Chi phí cơ hội (opportunity cost)** là chi phí có tính đến lợi ích bị bỏ qua khi quyết định lựa chọn giữa các phương án (lấy lợi ích cao nhất của một trong các phương án bị bỏ qua) → được tính vào khi phân tích dự án
- ❖ Ví dụ: chi phí của quyết định học đại học phải tính đến khoản thu nhập đáng lẽ ta có thể kiếm được trong 4 năm nếu không phải đi học.

Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Chi phí chìm (Sunk Cost)** là chi phí (không thu lại được) đã xảy ra do những quyết định trong quá khứ, trước khi hình thành dự án.
 - ko liên quan đến quyết định trong tương lai
 - không được tính vào khi phân tích dự án
- ❖ Ví dụ: Ta tốn 50 ngàn để thay bánh xe vào năm ngoái không liên quan gì đến quyết định ta sẽ bán lại chiếc xe đó bao nhiêu tiền trong năm nay.

Khái niệm về doanh thu, chi phí, lợi nhuận

- ❖ **Chi phí tiền mặt (Cash Costs)** là loại chi phí được thanh toán ngay bằng tiền mặt hoặc bằng séc
 - Được xem xét khi phân tích dự án
- ❖ **Chi phí bút toán (Book Costs)** là phần khấu trừ dần (khấu hao) những khoản chi trước đây cho các thành phần công trình hoặc máy móc có thời gian sử dụng dài
 - Chỉ dùng vào việc tính thuế, không được xét đến khi phân tích tính kinh tế của dự án
 - Được xem xét kỹ ở chương 7

Quá trình phân tích kinh tế dự án đầu tư

Tìm kiếm cơ hội đầu tư (công việc hằng ngày)

"Các quyết định về đầu tư dự án là những nhân tố đặc biệt quan trọng trong việc xác định sự thành bại của một doanh nghiệp"

Xác định các mục tiêu

Nhà quản lý

Xây dựng các phương án

Thiết lập tiêu chuẩn và phân tích

Kỹ sư

Lựa chọn phương án

Nhà quản lý

Thực hiện phương án

Cơ hội đã được phát hiện

Phát hiện mới

HẾT CHƯƠNG 1